

JAROSLAV „OLIN“ NEJEZCHLEBA

Narodil jsem se 10. ledna 1960. O nějaký ten pátek později jsem vždycky bezpečně poznal, že se mi zase blíží narozeniny, neboť na mě z pouličních vývěsek komunistické strany koukala tvář prezidenta Husáka, který se narodil také 10. ledna – jeho soukmenovci mu v těch vývěškách přáli vše nejlepší.

JAKO NA LETIŠTI

Dětství jsem prožil na jižní Moravě. Datum mého narození vlastně předurčilo to, že jsem v dětství zažil věci, o kterých se dnešním dětem už ani nezdá. Táta pracoval na železnici, takže jsme bydleli hned u nádraží, v bytech, které patřily dráze. Nejdřív v Hodoníně, posléze v Moravském Písku. Potulování po nádraží mě jako dítě hodně bavilo, zvláště když mi táta občas domluvil svezení v kabině parní lokomotivy. Tu kombinaci horka, vůně uhlí a oleje si pamatuji dodnes! Pokud v zimě hodně mrzlo, rozmrazovaly se koleje bizarním způsobem – na plošině vagónu byl namontovaný trup stíhačky MIG-15, kdy tryska směřovala dolů a horké plyny z motoru rozpouštěly led na výhybkách, takže občas byl na nádraží kravál jako na letišti.

NIKDO SI NESTĚŽOVAL

Z Moravského Písku jsem dojížděl lokálkou zvanou Kača do Bzence, kam jsem chodil na základku. V zimě se ve vlaku topilo tak, že uprostřed vagónu stála kamna, kam průvodčí občas přihodil pár lopatek uhlí. Naopak v létě jsem si často užíval jízdy na plošině, kterou se do vagónu nastupovalo. Dnešním bezpečákům by hrůzou vstávaly vlasy na hlavě!

V Bzenci bydleli v malém domečku z vepřovic (nepálených cihel) babička s dědou. Trávil jsem u nich spoustu času, měl jsem to tam moc rád. Babička se většinou pohybovala v kuchyni kolem sporáku na dříví, kterému říkala „šporhelt“, a neustále něco vařila či pekla. Pamatuji se, že voda tam tekla z jediného kohoutku ve zdi, samozřejmě studená. Když člověk potřeboval horkou, prostě si ji ohřál v kastrolu na sporáku. Na záchod se chodilo do budky na dvoře, kde v zimě mrzlo a v létě bylo příšerné vedro. A nikdo si nestěžoval!

OMAMNÁ VŮNĚ

Před domečkem byl malý plácek, který se vždy jeden den v roce proměnil v úžasně voňavé a krásné místo. V Bzenci se tehdy pěstovalo hodně majoránky. Když už byla po sklizni úroda dobře proschlá, pokryl se celý prostor plachtami, na které se rozprostřela vrstva bylinek. Těžkými dřevěnými válci na tyči se pak přejížděním oddělilo koření od plev. Sousedé si po práci povídali až do večera a nad pláckem se ještě dlouho vznášela omamná vůně... Televizi jsme doma neměli, pamatuji se, že jsme se s kámoši občas chodili koukat na pohádky k sousedům, kteří tento zázrak techniky vlastnili. Když i naši koupili televizor, byl to samozřejmě černobílý Lotos s jedním programem. Když po pár letech bylo možno naladit i druhý program, bylo to skoro hi-fi, a když jsme občas naladili třetí kanál ze Slovenska, bylo to úplné sci-fi! Dnes těžko vysvětlitelné...

Mohl bych vzpomínat na spoustu dalších věcí. Pro mě bylo ale nejdůležitější, že jsem mohl šedesátá léta prožít s lidmi, kteří mě měli rádi a které jsem měl rád i já. A nic na tom nezměnil ani ten hnusný komunistický režim, který nás tehdy obklopoval a ovládal. A po kterém spousta lidí dodnes – pro mě nepochopitelně – touží. Ale to už je na jiné povídání...

Autor je skladatel a hudebník, spolupracuje např. s Vladimírem Mišíkem, Michalem Prokopem a dalšími.

MŮJ ROK 1960

KULTURA

HUDBA

DOMA

EXTÁZE NA PÁR RYTMICKÝCH KROKŮ

Státy východního bloku měly hudební vývojové zpoždění celé jedné éry: zarputile zde vládl kult velkých swingových tanečních orchestrů se zpívajícími a instrumentálními sólisty. Zpěváckými hvězdami byli třeba **Yveta Simonová**, **Rudolf Cortés** nebo **Milan Chladil**. Byli to profesionálové, což o to, ale mládež už to moc nebavilo. Ideálem v podstatě stále zůstal vyškolený hlas, mírně přizpůsobený mikrofonu. Vrcholem pódiového temperamentu bylo, když zpěvák sundal ze stojanu mikrofon, vzal ho do ruky a během zpívání pak udělal pár rytmických kroků. Tomu odpovídal i způsob zpěvu. Jazzoví zpěváci přece jen trochu swingovali, třeba **Karel Hála**, a hýbali se podle toho. Ostatní se skutečně ani nepohnuli, uklonili se a šli si pro honorář. Taneční hudbě se říkalo „zábavná“, protože komunisté zdůrazňovali její rekreativní úlohu.

Karel Hála

Milan Chladil

Všechno tedy muselo být optimistické a veselé, i kdyby hromy bily, hořel dům a zatopena byla půlka města. Podezřelý byl každý smutek, ale zase ani přílišná rozvernost nebyla přípustná; obojí vybočovalo z uniformního optimismu a bylo považováno za projev měšťáctví a dekadence.

Za těchto okolností k nám **rokenrol** – později označovaný jako bigbít a ještě později jako rock – musel proniknout jinudy než hlavním vchodem.

VČERA BYL HEZKÝ ČAS

Ačkoli se na západ od nás začalo přitvrzovat, u nás poslouchali rokenrol jen skuteční znalci. Bývalo poměrně dost profízlováno a každá novota, nedejbože ze Západu, už byla předem zavržena. A také se neustále budovalo, ačkoli lidé toho začínali mít pomalu plné zuby, protože to nikam nevedlo.

Ale změna myšlení, jakési uvolňování v myslích lidí, se začínala projevovat veřejně. Elvis Presley ani Chuck Berry sice do Prahy nepřijeli, ale vznikala **divadla malých forem**, ve kterých se začalo dařit novým žánrům a později také rokenrolu.

Tím nejvýznamnějším byl jistě pražský **Semafor** s Jiřím Suchým. Zde vznikla hra Člověk z půdy, ve které se také zpívalo – Pramínek vlasů, Dítě školou

Pavλίna Filipovská

Jiří Suchý

povinné, Léta dozrávání a také první československý gramofonový hit – Včera neděle byla. Desky se prodalo na tu dobu neuvěřitelných 364 tisíc kusů a ani ne dvacetiletá Pavlína Filipovská si v roce 1960 zakoušela skutečnou slávu.

MATUŠKŮV SUVENÝR

Jedním z objevů divadla Semafor byl **Waldemar Matuška**. Tehdy se ještě jmenoval svým rodným jménem Vladimír (nechal se úředně přejmenovat na Waldemara až v sedmdesátých letech minulého století). Vyučil se sklářem, ale již tehdy vystupoval s různými kapelami, hrál na kytaru, bendžo či kontrabas. Pracoval také jako osvětový tajemník v Chebu, takže šířil kulturu nejen hudbou, ale i z kanceláře.

V pražské Redutě se v roce 1957 seznámil se Suchým a Šlitrem, ti ho zlanarili do Semaforu. Říká se, že v Praze zpočátku neměl bydlení, takže spal přikryt oponou za scénou divadla Ve Smečkách. Už v roce 1960 měl hit, jmenoval se Suvenýr a slova napsal Zdeněk Borovec. O dva roky později však nazpíval s **Evou Pilarovou** milostný duet Láska nebeská, který hodně přispěl ke zvýšení sňatkovosti i populace v tehdejší ČSSR.

Eva Pilarová

Waldemar Matuška

Včera neděle byla

(*Jiří Šlitř, Jiří Suchý*)

Včera neděle byla, včera byl hezký čas,
včera neděle byla, za týden bude zas.
Nikdy bych nevěřila, že se to může stát,
včera neděle byla, řekl, že mě má rád.

Poslal mi úsměv letmý, tolik nesmělý byl,
počkal si, až se setmí, a pak mě políbil.
Láska celý svět změní, všechno je jinačí,
zima studená není, tvrdá mez netlačí.

Včera neděle byla, včera byl hezký čas,
včera neděle byla, za týden bude la la
lalalalalala la

Včera neděle byla, včera byl hezký čas,
včera neděle byla, za týden bude zas.
Nikdy bych nevěřila, že se to může stát,
včera neděle byla, řekl, že mě má rád.

Pramínek vlasů

(*Jiří Suchý*)

Když měsíc rozlije
světlo své po kraji
a hvězdy řeknou,
že čas je jít spát,
pramínek vlasů
jí ustříhnu potají.
Komu? No přece té,
kterou mám rád.

Pramínek vlasů
jí ustříhnu potají,
já blázen pod polštář
chci si ho dát,
ačkoliv sny se mi
zásadně nezdarí,
věřím, že dnes v noci
budou se zdát.

O sny mě připraví
teprve svítání,
zpěv ptáků v oblacích
a modré nebe,
od vlasů, jichž jsem se dotýkal ve spaní,
nový den nůžkama odstříhne tebe.

A na bílém polštáři
do kroužku stočený,
zbude tu po tobě
pramínek vlasů,
já nebudu vstávat,
dál chci ležet zasněný,
je totiž neděle
a mám dost času,
je totiž neděle
a mám dost času.

Suvenýr

(text Zdeněk Borovec)

Suvenýr, suvenýr z Říma, z Paříže i z Cannes,
bez vzpomínky nelze odjet, mám těch krámů plný krám.
Tady je dýmka Errol Flynna, byl sedmi moří pán,
obojek Rintintina, ve kterém byl filmován.

Suvenýr, suvenýr, vskutku žádný brak,
je zde prsten Greta Garbo, Chevalierův žérardák.
Vous, jež mi daroval Jan Werich, nesahej kluku na ten knír,
já tu nejsem pro plezír, suvenýr, suvenýr.

Suvenýr, suvenýr, kupte dřív, než rozprodám.
Lollobrigidina smlouva, v rohu její autogram.
Zde pravá Chaplinova bota, ta levá v muzeu je kdes,
mám tu rady do života od těch nejslavnějších hvězd.

Suvenýr, suvenýr, slavný výčet ztrát.
Je zde pozlacená trubka, na níž se Armstrong učil hrát.
Že všude něco zapomněli, těch slavných bylo prokletí.
Suvenýr, suvenýr dvacátého století.